Erityisasiantuntija Emmi Vettenranta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain ja toimeentulotuesta annetun lain 7 b §:n väliaikaisesta muuttamisesta (HE 36/2025 vp)

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa vastauksenaan sosiaali- ja terveysvaliokunnan 28.5.2025 vastinekuulemisessa esittämään kysymykseen julkisomisteisten laboratorioiden ulosmyyntirajoista seuraavaa:

Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle aiemmin toimitetuissa asiantuntijalausunnoissa nostettiin esiin julkisomisteisten laboratorioiden mahdollisuus osallistua esityksessä tarkoitettujen laboratoriopalveluiden tarjoamiseen. Julkisomisteisia laboratorioita koskee julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016, hankintalaki) 15 §, jonka mukaan sidosyksiköille sallitun ulosmyynnin määrää on rajoitettu siten, että sidosyksikkö voi myydä palveluitaan muille kuin siinä määräysvaltaa käyttäville hankintayksiköille enintään 500 000 eurolla ja 5 prosenttia vuotuisesta liikevaihdostaan. Sääntelystä seuraa, että julkisomisteiset laboratoriot eivät voi myydä tutkimuksia yksityisasiakkaille yli edellä mainittujen ulosmyyntirajojen, mikä rajoittaa niiden mahdollisuutta toimia yksityisillä markkinoilla.

Ulosmyyntirajojen muutoksia sivuttiin esityksen valmistelussa, mutta muutoksia vaikutuksineen ei arvioitu tarkemmin. Julkisomisteisten laboratorioiden ulosmyyntirajoja koskevat muutokset vaatisivat muutoksia hankintalain sääntelyyn. Sosiaali- ja terveysministeriön kanta on, että määräaikaisen, kokeiluluonteisen lainsäädännön yhteydessä ei ole tarkoituksenmukaista säätää poikkeuksesta hankintalain 15 §:n ulosmyyntirajoja koskevaan sääntelyyn. Julkisen ja yksityisen terveydenhuollon yhteistyön kehittämistä tulisi arvioida tarvittaessa kokonaisuutena. Sosiaali- ja terveysministeriö kuitenkin seuraa tilannetta kokeilun edetessä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta pyysi lisäksi vastinekuulemisessa 28.5.2025 työ- ja elinkeinoministeriön kantaa edellä kuvattuun kysymykseen hankintalain ulosmyyntirajojen muuttamisesta.

Työ- ja elinkeinoministeriö ei kannata poikkeuksen säätämistä hankintalain sidosyksiköitä koskevaan kansalliseen ulosmyyntirajaan. Poikkeuksen säätäminen olisi vastoin hallitusohjelman nimenomaista kirjausta siitä, että ulosmyyntirajat yhtenäistetään viiteen prosenttiin ja 500 000 euroon. Huolena ovat myös mahdolliset kilpailuneutraliteettiongelmat koskien sidosyksiköiden laajempaa kilpailua markkinoilla. Lisäksi hankintalain sidosyksikkösääntelyä koskeva muutos on parhaillaan vireillä hallitusohjelman mukaisesti. Ulosmyyntirajaa koskevan poikkeuksen säätäminen tässä yhteydessä olisi ristiriidassa hankintalain sidosyksikkösääntelyä koskevien tavoitteiden kanssa.